

Literární žánry

- souhrnné označení pro soubory lit. děl, které se vykazují společnými znaky (kompozičními, tematickými, formovými...)

Epika a její podskupiny:

- založena na příběhu, na vyprávění děje – vytváří syžet (= způsob zpracování příběhu)
- autor zůstává relativně v pozadí

velká:

epos (rozsáhlý příběh, veršovaný, děj plyne pomalu a zeširoka, řada epizod, popisů, výrazné postavy hl. hrdinů)
+ byliny

román

epopej (román – kronika)
+ ságy

střední:

povídka (historická, venkovská, humoreska...)

arabeska

silueta (povahokresba)

črta (líčí událost)

novela (krátká ostřejší povídka, krátký dějový příběh, nejsou odbočky, mívá pointu, je čtenářsky přitažlivá)

+ detektivka

+ horror

+ western

+ sci-fi

+ fantasy

romaneto (postupně odhaluje záhadu rozumovým postupem)

drobná:

pohádka

bajka

báje, mýtus (o bozích)

pověst

legenda (o svatých)

apokryf (na známý, často biblický motiv jiný výklad)

anekdota

přísluví, pořekadlo, pranostika

Lyrika a její podskupiny:

- nedějový základ, není příběh, relativně statická, založeno na vztahu autora (je subjektivní)

píseň (lidová, umělá, duchovní, světská, pracovní, obřadní, taneční, pijácká, politická, protest song...)

šanson (recitační báseň s aktuálním námětem)

kuplet (zpíváný „šanson“ – žertovný až vulgární obsah)

ohlasová poezie

deklamovánka (nepříliš vtipné skladby žertovného rázu, často vlastenecké)

popěvek (veselá – rozpustilá, satiricky zaměřená píseň, kratší, vtipná, má časově a politickou povahu)
óda (chvalozpěv, oslavná, plná patosu)
hymnus (óda na mimořádně vzácnou hodnotu – Bůh, příroda, lidstvo, národ, vlast)
hymna (slavnostní hudební skladba, výrazem jednoty určité společenské skupiny)
dithyramb (obsahově vypjatý žánr – básně radostného opojení ze života, spontánní, neukázněná, plná hluku)
elegie (žalozpěv – opak ódy – chválí něco, co už není; smutek a neštěstí, ze smrti, žal)
pláče (planky) (původně pláč nad nebožtíkem – obdoba antických žalozpěvů a pohřeb. písní)
žal (z Bible – elegicky laděné, smuteční a útěšné; chvalozpěvné, děkovné k Bohu, naučné)
heroidy (hrdinské básně, původně fingované dopisy, které psali hrdinové milenkám)
litanie (modlitby související s oslovením – ustálená forma – oslovení + prosba)
epigram
epitaf
gnóma (stručná průpovídka mravoučného charakteru)

Lyricko-epické žánry:

poema, byronská povídka (též lyricko-epická povídka) – důležitější než děj jsou osobní postoje autora (často ve verších)
román ve verších
romance (základem španělské lidové skladby, původní vyprávění o hrdinských činech a bojích; vždy optimistické vyústění
+ milostná romance)
balada

Drama a jeho podskupiny:

Činohra

tragédie
komedie
tragikomedie
fraška (komedie s karikaturní a satirickou nadsázkou)

hudební

melodrama (romantická opera s dojemným, sentimentálním obsahem)
muzikál
opera
opereta

pohybové

balet
pantomima
tanec

loutkové divadlo

stínohra, černé divadlo